

Svar på skriftligt spørgsmål om kunskaper i utvecklingsstörningar och störningar inom autismspektrumet i socialt arbete för personer med funktionsnedsättning

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 621/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Noora Koponen /gröna:

Vad ämnar regeringen göra för att säkerställa att delaktigheten och självbestämmanderätten för utvecklingsstörda och autistiska personer i fortsättningen tryggas även inom boendetjänsterna och

hur säkerställer man inom boendestjänster en högklassig handledning, omvårdnad och omsorg av utvecklingsstörda och autistiska invånare som behöver starkt stöd och som respekterar människovärdet?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Social- och hälsovårdsministeriet fortsätter för närvarande bereda lagstiftningen om klienternas och patienternas självbestämmanderätt. Självbestämmanderätten stärks genom långsiktig utveckling av lagstiftningen och rutiner, så att klientens och patientens delaktighet ökar och användningen av begränsningsåtgärder minskar. Social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en uppföljningsgrupp för att stärka klientens och patientens självbestämmanderätt. Den bredbasiga gruppens uppgift är att stöda beredningen av lagstiftningen, producera expertuppgifter samt delta i bedömningen av alternativ och förslag samt deras konsekvenser. I uppföljningsgruppen deltar bland annat representanter för organisationer, servicesystem och myndigheter.

Beredningen av lagstiftningen genomförs stegvis, eftersom sakhelheten är mycket omfattande. Avsikten är att under denna regeringsperiod göra nödvändiga ändringar i bestämmelserna om stärkande av självbestämmanderätten och begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna i specialomsorgslagen. Regeringens proposition anknyter för sin del till totalreformen av funktionshindersservicelagstiftningen och avsikten är att den ska överlämnas till riksdagen under nästa år. Syftet med reformen av funktionshindersservicelagstiftningen är också att stärka självbestämmanderätten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning samt att trygga högklassiga tjänster.

Även klient- och patientsäkerhetsstrategin och dess genomförandeplan för 2022–2026 är under beredning. En av strategins spetsar är att betona klienternas, patienternas och deras närståendes betydelse för utvecklingen av säkerheten. Målet är att öka klienternas, patienternas och deras närståendes delaktighet och dra nytta av deras erfarenheter i utvecklingen av tjänsterna. Med strategin strävar man också bland annat efter att främja stärkandet av säkerhetskulturen i organisationerna.

Social- och hälsovårdsministeriet bereder dessutom en reform av lagstiftningen om tillsynen över social- och hälsovården, i vilken det är meningen att föreskriva om serviceproducentens verksamhetsförutsättningar, registrering, egenkontroll och myndighetstillsyn. I samband med lagberedningen bedöms också om man bör föreskriva en skyldighet för serviceproducenten att utreda brottsbakgrunden hos personer som arbetar inom service och personer med funktionsnedsättning. I lagen föreskrivs det om omedelbar anmälningsskyldighet för den som ordnar servicen och serviceproducenten till tillsynsmyndigheterna gällande en händelse som framkommit i serviceproducentens eller dennes underleverantörs verksamhet och som allvarligt äventyrat klient- och patientsäkerheten. Dessutom föreskrivs om personalens anmälningsskyldighet om de i sina uppgifter upptäcker eller får kännedom om ett missförhållande eller en uppenbar risk för ett missförhållande i genomförandet av klientens social- eller hälsovård eller när klient- eller patientsäkerheten äventyras.

Lagstiftningen gällande yrkesskolor, universitet och högskolor innehåller bestämmelser om antagning av studerande och indragning av studierätt i fråga om sådana utbildningar där det i utbildningen eller yrkesverksamheten ingår till exempel krav som gäller minderårigas säkerhet eller patient- eller klientsäkerheten (s.k. SORA-bestämmelser). Undervisnings- och kulturministeriet har utrett problemen med att tillämpa SORA-lagstiftningen samt behoven av att förnya den. I slutrapporten som blev färdig i april 2021 har som ett åtgärdsförslag fastställts behovet av att utreda möjligheterna att utvidga skyldigheten att begära ett straffregisterutdrag till att omfatta även arbete med personer med funktionsnedsättning.

Verksamhetsenhetens ledning har huvudansvaret för att det i alla arbetsskift vid verksamhetsenheten finns tillräcklig och kompetent personal med tanke på klienternas antal och behov och att arbetsuppgifterna har organiserats med beaktande av klient- och patientsäkerheten. Inom social- och hälsovårdstjänsterna gäller en absolut nolltolerans mot all slags kränkande behandling. Det finns stora problem med tillgången och tillräckligheten hos yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården på olika håll i landet. För att förebygga osakligt och grovt lagstridigt förfarande ska verksamhetsenheten dock i alla situationer ha tillgång till systematiska metoder, såsom personalutbildning, anvisningar, egenkontroll samt de personal-, klient- och närståendeenkäter som krävs. Enligt socialvårdslagen ska socialvårdspersonalen agera så att den socialservice som tillhandahålls klienten genomförs på ett högklassigt sätt. Personalen ska enligt gällande lag utan dröjsmål meddela den person som ansvarar för verksamheten om han eller hon vid skötseln av sina uppgifter lägger märke till eller får kännedom om ett missförhållande eller en uppenbar risk

för ett missförhållande. Den person som tar emot anmälan ska vidta åtgärder för att avhjälpa missförhållandet.

Helsingfors 25.11.2021

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru